

Warszawa, dnia 6 sierpnia 2019 r.

Sygn. akt VI Ka 96/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VI Wydział Karny Odwoławczy w składzie :

Przewodniczący: Sędzia Ludmiła Tułaczko

protokolant: protokolant sądowy – stażysta Anna Jabłońska

przy udziale prokuratora Iwony Zielińskiej

po rozpoznaniu dnia 30 lipca 2019r. w Warszawie

sprawy Z. J., syna J. i J., ur. (...) w N.

oskarżonego o przestępstwo z art. 291 § 1 kk w zw. z art. 12 kk

na skutek apelacji wniesionych przez obrońcę oskarżonego i oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim

z dnia 24 października 2018 r. sygn. akt II K 103/16

I. zaskarżony wyrok zmienia w ten sposób, że:

1.ustala iż oskarżony Z. J. w okresie od dnia 25 maja 2010 roku do dnia 10 czerwca 2010 roku w N., woj. (...), działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, udzielił pomocy E. K. (1) do przywłaszczenia samochodu marki O. (...) o nr. rej. (...) o wartości nie mniejszej niż 11 200 złotych stanowiącego własność zmarłego w dniu 25 maja 2010r. J. W. (1) poprzez przechowywanie pojazdu na terenie zamieszkiwanej przez siebie posesji, a następnie nawiązanie kontaktu z nabywcą pojazdu i fizyczne przekazanie samochodu temu nabywcy i czyn ten kwalifikuje z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 12 kk;

2.na podstawie art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. skazuje go zaś na podstawie art. 19 § 1 k.k. w zw. z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. wymierza mu w miejsce orzeczonej kary grzywny karę 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności;

3. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym w dniu 10 czerwca 2010r. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesza na okres 2 (dwóch) lat próby;

4. na podstawie art. 46 § 2 k.k. orzeka od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego J. W. (2) nawiązkę w kwocie 2.000 zł.

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zwalnia oskarżonego od uiszczenia kosztów sądowych w sprawie przejmując wydatki na rachunek Skarbu Państwa;

IV. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. D. J. kwotę 516.60 zł obejmującą wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną oskarżycielowi posiłkowemu z urzędu w instancji odwoławczej oraz podatek VAT.

Sygn. akt VI Ka 96/19

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Nowym Dworze Mazowieckim wyrokiem z dnia 24 października 2018 r. po rozpoznaniu sprawy sygn. II K 103/16 Z. J. oskarżonego o to, że :w okresie od dnia 25 maja 2010 roku do dnia 11 czerwca 2010 roku w N., woj. (...), działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, udzielił pomocy do zbycia rzeczy uzyskanej za pomocą czynu zabronionego tj. przywłaszczenia, w postaci samochodu marki O. (...) o nr. rej. (...) o wartości 8000 zł poprzez przechowywanie pojazdu na terenie zamieszkiwanej przez niego posesji, a następnie nawiązanie kontaktu z jego nabywcą i fizyczne przekazanie samochodu nabywcy, to jest o czyn z art. 291 § 1 kk w zw. z art. 12 kk;

I. oskarżonego Z. J. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to na podstawie art. 291 § 1 kk w zw. z art. 12 kk skazał go, zaś a na podstawie art. 291 § 1 kk w zw. z art. 37a kk wymierzył mu karę grzywny w wysokości 100 (stu) stawek dziennych po 20 (dwadzieścia) złotych każda;

I. na podstawie art. 628 pkt. 1 kpk zasądził od oskarżonego Z. J. na rzecz oskarżyciela posiłkowego J. W. (2) 323,15 (trzysta dwadzieścia trzy 15/100) złotych tytułem zwrotu poniesionych wydatków postępowania;

II. na podstawie art. 618 § 1 pkt.11 kpk przyznał adwokatowi D. J. z sum Skarbu Państwa kwotę 1343,16 złotych za pomoc prawną udzieloną oskarżycielowi posiłkowemu z urzędu, w tym kwotę 251,16 złotych tytułem podatku od towarów i usług;

III. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych, przejmując je w całości na rachunek Skarbu Państwa .

Od powyższego wyroku apelacje złożyli: obrońca oskarżonego oraz oskarżyciel posiłkowy J. W. (2).

Obrońca oskarżonego zaskarżyła wyrok w całości. Przedmiotowemu wyrokowi zarzuciła:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia w zakresie uznania, iż w okresie od dnia 25 maja 2010r. do dnia 11 czerwca 2010r. samochód marki O. (...) o nr rej. (...) stanowił rzecz uzyskaną za pomocą czynu niedozwolonego w sytuacji gdy zgodnie z wyrokiem Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim z dnia 31 marca 2016r. sygn. akt II K 284/14 przywłaszczenie ww. rzeczy nastąpiło w związku z jego sprzedażą w dniach 25 maja 2010r. do dnia 11 czerwca 2010r. a następstwem którego to błędu było zastosowanie art. 291 § 1 k.k. pomimo braku podstaw prawnych wobec braku przedmiotu czynu zabronionego w okresie czynów objętych aktem oskarżenia skoro czyn przywłaszczenia poprzez sprzedaż nastąpił po działaniach oskarżonego a nie przed nimi;

2. naruszenie przepisu postępowania tj. art. 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w stopniu mającym istotny wpływ na wynik sprawy wyrażający się w uznaniu oskarżonego za winnego udzielania pomocy do zbycia rzeczy uzyskanej za pomocą czynu zabronionego poprzez nawiązanie kontaktu z nabywcą pomimo poczynienia zgodnie z uzasadnieniem przedmiotowego wyroku ustalenia, iż P. B. nawiązał kontakt z panią K. i to z nią jako sprzedającą następnie umówił się na spotkanie, przy jednoczesnym braku poczynienia jakichkolwiek ustaleń, iż oskarżony w jakikolwiek sposób nawiązał kontakt z P. B.;

3. naruszenie przepisu postępowania tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 5 § 2 k.p.k. w stopniu mającym wpływ na wynik sprawy poprzez uznanie, iż jedynym wytłumaczeniem dla zachowania oskarżonego (akceptacja użycia sfalszowanej antydatowanej umowy) był fakt, iż nie uważał E. K. (1) za spadkobiercę po J. W. (1) w sytuacji gdy zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala na poczynienie jakichkolwiek ustaleń w zakresie motywacji oskarżonego, w szczególności wobec faktu, iż nie można wykluczyć, iż właśnie akceptacja takiego zachowania E. K. (1), jako wyłącznego spadkobiercy J. W. (1) i w konsekwencji postrzeganie jej jako osoby dysponującej pełnym prawem do rozporządzenia ww. samochodem osobowym, jako osoby, która w ocenie oskarżonego nabyła prawa do spadku w związku ze sporządzonym testamentem, którego był świadkiem;

Mając na uwadze powyższe zarzuty wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego oraz zasądzenie z sum Skarbu Państwa kosztów podjętej obrony wg norma przepisanych.

Oskarżyciel posiłkowy J. W. (2) zaskarżył wyrok w całości zarzucając:

- błąd w ustaleniach faktycznych dotyczących wartości przedmiotu szkody, która powinna zostać określona w wysokości, co najmniej 11 200 zł;

- pominięcie kwestii zadośćuczynienia od oskarżonego Z. J. oraz kwestii jego odpowiedzialności cywilnej za udział i pośrednictwo w sprzedaży pojazdu do kwoty realnej wartości pojazdu w dniu sprzedaży tj. w dniu 10 czerwca 2010 r. pomimo tego, że była ona wielokrotnie podnoszona w trakcie postępowania a E. K. (1) pomimo skazania nie zapłaciła pokrzywdzonemu kwot zasądzonych prawomocnym wyrokami II K 284/14 oraz I C 96/11;

- wymiarzenie zbyt łagodnej, niewspółmiernej kary grzywny (2.000 zł) pomimo, że w toku pozostaje postępowanie Sądu Okręgowego sygn..VK 189/15 dotyczące fałszerstwa testamentu alograficznego spadkodawcy sporządzonego nawet bez podpisu testatora;

- zastosowanie nieprawidłowej kwalifikacji prawnej czynu podczas gdy poprawna to kwalifikacja z art. 286 § 1 k.k., która ma znacznie szerszy zakres niż przyjęta przez sąd I instancji kwalifikacja z art. 291 § 1 k.k.;

Wniósł o zasądzenie przez sąd odwoławczy zadośćuczynienia do kwoty rzeczywistej wartości pojazdu z czerwca 2010r. tak jak w wyrokach w sprawie II K 284/14, IV Ca 1845/15 i I C 96/ 11 solidarnie od oskarżonego Z. J. i E. K. (2) na zasadzie powództwa adhezyjnego oraz o zwrot faktycznie poniesionych i udokumentowanych w aktach sprawy kosztów postępowania od dnia 27 lipca 2010r. tj. od dnia złożenia zawiadomienia do prokuratury w sprawie I Ds. 795/10, w tym kosztów licznej korespondencji z prokuraturą w toku postępowania przygotowawczego bezpośrednio z sum Skarbu Państwa.

Sąd odwoławczy zważył, co następuje:

Każda z wniesionych apelacji jest częściowo zasadna.

Podzielając argumenty obrońcy zawarte w apelacji dotyczące znamion przestępstwa paserstwa z art. 291 § 1 k.k. należy dojść do wniosku, że sąd I instancji dopuścił się obrazy prawa materialnego i przy prawidłowych ustaleniach faktycznych zachowania oskarżonego zastosował nieprawidłową kwalifikację prawną uznając, że Z. J. popełnił przestępstwo paserstwa w postaci pomocnictwa do zbycia rzeczy pochodzącej z czynu zabronionego. Prawidłowa kwalifikacja prawna, zgodna z ustaleniami faktycznymi, których sąd I instancji dokonał oceniając zgromadzony materiał dowodowy na podstawie logicznego rozumowania, doświadczenia życiowego i wskazań wiedzy, obejmuje pomocnictwo do przywłaszczenia cudzej rzeczy ruchomej poprzez jej sprzedaż. Należy powołać się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2007 r. sygn. III KK 9/07 i zawartą w nim tezę: „Aby doszło do wypełnienia znamion przestępstwa z art. 291 KK zrealizowanie jednej ze wskazanych w tym przepisie czynności sprawczych musi nastąpić po dokonaniu czynu zabronionego w stosunku do rzeczy stanowiącej przedmiot działania sprawcy paserstwa i bez uprzedniego porozumienia. Paserstwo jest bowiem swoistą formą pomocy udzielonej osobie, która uzyskała rzecz „za pomocą czynu zabronionego”, realizowaną po dokonaniu owego czynu. Identyczne działania podjęte w realizacji porozumienia ze sprawcą będą podlegały ocenie w płaszczyźnie współsprawstwa lub pomocnictwa.” Świadek E. K. (1) zadysponowała rzeczą - samochodem O. (...) nr rej. (...) w dniu 10 czerwca 2010r. poprzez jego sprzedaż. Dopiero wtedy uzewnętrznił się jej zamiar przywłaszczenia tego pojazdu, stanowiącego rzecz cudzą, gdyż należał do zmarłego w dniu 25 maja 2010r. J. W. (1) a po jego śmierci wchodził w skład masy spadkowej, przy czym E. K. (1) wiedziała o tym, że nie jest powołana do spadku i nie ma uprawnień do rozporządzenia tą rzeczą. Oskarżony pomagał E. K. (1) w przywłaszczeniu samochodu. Wiedział o tym, że pojazd ten wchodzi w skład masy spadkowej po zmarłym J. W. (1) a E. K. (1) nie jest powołana do tego spadku. Ten słuszny wniosek wyprowadził sąd I instancji z analizy wyjaśnień oskarżonego i E. K. (1), zeznań świadków P. B., K. G. i P. P.. Z dowodów tych wynika, że bezpośrednio po śmierci J. W. (1) w dniu 25 maja 2010r. E. K. (1) poszukiwała testamentu, którego nie odnalazła. Pomagali jej

członkowie rodziny i przyjaciele, w tym także oskarżony Z. J.. Z zeznań świadka P. P. należy wyprowadzić wniosek, że sens rozmowy z prawnikiem w dniu śmierci J. W. (1) sprowadzał się do ustalenia uprawnień osoby, która wprawdzie nie dziedziczy, jednak do dnia śmierci zamieszkiwała razem ze spadkodawcą w jego domu i odnosił się do sytuacji jego ciotki E. K. (1). Ponadto o świadomości oskarżonego, że E. K. (1) nie dziedziczy po zmarłym J. W. (1) świadczą podane przez P. B. okoliczności nabycia przez niego samochodu O. (...) nr rej. (...) w powiązaniu z wyjaśnieniami oskarżonego, który potwierdził, że znał treść umowy sprzedaży, którą zawarła E. K. (1). Z tych dowodów sąd I instancji wyprowadził słuszne wnioski. Po pierwsze, że oskarżony miał pełną świadomość tego, że J. W. (1) w chwili dokonywania transakcji już nie żył, a wpisana w treści umowy data nie jest prawdziwa; po drugie- nie mógł uważać E. K. (1) za spadkobiercę po zmarłym J. W. (1) gdyż w takim wypadku nie było potrzeby antydatowania umowy sprzedaży. Transakcja sprzedaży samochodu zbiegła się w czasie z żądaniami wydania spadku, z którymi wystąpił wobec E. K. (1) syn zmarłego – J. W. (2). Stało się więc jasne, że będzie domagać się wydania rzeczy należących do zmarłego ojca J. W. (1), powołując się na uprawnienia spadkobiercy. Oskarżony był przyjacielem rodziny. Za życia J. W. (1) często bywał w jego domu. Znał panujące tam relacje. Będąc świadomym, że E. K. (1) nie ma praw do spadku po J. W. (1) wykonał szereg działań ułatwiających jej sprzedaż samochodu, którym nie miała prawa rozporządzać. Jego działania w formie pomocnictwa umożliwiły E. K. (1) bezprawne zadysponowanie samochodem, który dopiero w momencie sprzedaży stał się rzeczą pochodzącą z czynu zabronionego. Oskarżony popełnił w sposób ustalony przez sąd I instancji czyn, polegający na udzieleniu pomocy E. K. (1) do przywłaszczenia samochodu marki O. (...) o nr. rej. (...) poprzez przechowywanie pojazdu na terenie zamieszkiwanej przez siebie posesji, a następnie nawiązanie kontaktu z nabywcą pojazdu i fizyczne przekazanie samochodu temu nabywcy czyli przestępstwo z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 12 kk. Sąd I instancji prawidłowo ustalił okoliczności faktyczne dotyczące zachowania oskarżonego lecz dokonał nieprawidłowej oceny prawnej tego zachowania. Wobec powyższego sąd odwoławczy w trybie art. 437 § 1 k.p.k. zmienił zaskarżony wyrok dostosowując kwalifikację prawną do ustaleń sądu I instancji. Pozostałe zarzuty zawarte w apelacji obrońcy nie są zasadne. Niewątpliwie działania oskarżonego pomogły E. K. (1) w sprzedaży samochodu bez wiedzy spadkobiercy J. W. (2). Oskarżony samochód przeprowadził z posesji zmarłego na swoją posesję, co miało na celu ukrycie pojazdu przed domagającym się wydania spadku J. W. (2). Spadkobierca nie znał miejsca postoju samochodu, co miało uprawdopodobnić informacje o jego sprzedaży jeszcze za życia J. W. (1). Sąd odwoławczy nie podzielił zarzutów obrońcy, jakoby zmiana miejsca postoju samochodu została wymuszona koniecznością jego naprawy poprzez przykręcenie tłumika. Naprawy można było dokonać na posesji zmarłego J. W. (1) bez przemieszczania samochodu gdyż w jego garażu znajdował się kanał służący do tego typu napraw zaś tłumik przykręca się narzędziami, które z łatwością można przenieść. Ustalenia sądu I instancji, iż to oskarżony dysponując samochodem musiał nawiązać kontakt z kupcem P. B. są prawidłowe i opierają się na logicznym wnioskowaniu opartym na przeprowadzonych dowodach. Oskarżony znał numer telefonu do E. K. (1). Nabywca samochodu był kolegą jego syna więc to on musiał nawiązać kontakt z kupcem i przekazać mu numer telefonu do E. K. (1), która nie znała P. B. ani syna oskarżonego. Ponadto świadek P. B. przed podpisaniem umowy oglądał samochód na posesji oskarżonego. Z. J. tym samochodem przywiózł E. K. (1) na miejsce transakcji więc posiadając kluczyki do tego pojazdu wydał go nabywcy.

Także apelacja oskarżyciela posiłkowego zasługuje tylko na częściowe uwzględnienie. Jest ona zasadna w zakresie ustalenia wartości szkody - samochodu marki O. (...) na kwotę co najmniej 11 200 zł. Taką wartość szkody ustalił Sąd Rejonowy w Nowym Dworze Mazowieckim w sprawie sygn. II K 284/14 przeciwko głównemu sprawcy przestępstwa przywłaszczenia samochodu - E. K. (1). Z uwagi na zmianę kwalifikacji prawnej czynu polegającej na przypisaniu oskarżonemu Z. J. pomocnictwa E. K. (1) do przywłaszczenia tego samochodu należało także prawidłowo określić jego wartość bazując na tych samych dowodach, które zostały przeprowadzone i ujawnione w sprawie II K 284/14. Wartość przywłaszczonej rzeczy ocenia się na podstawie wartości rynkowej w dacie przywłaszczenia a ta została wykazana w sprawie II k 284/14 przez oskarżyciela posiłkowego J. W. (2) na podstawie danych z tabeli E.. O tym, że wskazana kwota w istocie odpowiadała wartości tego pojazdu świadczą także zeznania świadków P. B. i K. G., z których wynika, że samochód w chwili sprzedaży był w bardzo dobrym stanie. Z tych powodów wartość szkody należało określić na kwotę co najmniej 11 200 zł. Oskarżyciel posiłkowy J. W. (2), jeszcze przed zamknięciem przewodu sądowego w dniu 15 października 2018r. (k- 947, Tom V) złożył wniosek o naprawienie szkody poprzez zobowiązanie oskarżonego do zapłaty na jego rzecz kwoty 3788,49 zł. Tak więc, wniosek ten podlegał rozpoznaniu z uwagi na zmianę kwalifikacji

prawnej czynu, na przestępstwo skierowane przeciwko prawu własności. Sąd odwoławczy na podstawie art. 46 § 2 k.k. zamiast obowiązku naprawienia szkody orzekł nawiązkę w kwocie 2.000 zł na rzecz pokrzywdzonego gdyż zasądzenie obowiązku naprawienia szkody jest znacznie utrudnione. Utrudnienie wynika z faktu, iż kwestie naprawienia szkody rozstrzygały także procesy cywilne wobec E. K. (1), która zapłaciła oskarżycielowi posiłkowemu część kwoty szkody i wobec niej toczyło się postępowania egzekucyjne. W tej sytuacji sąd odwoławczy orzekł od oskarżonego nawiązkę w kwocie 2.000 zł jako rekompensatę dla oskarżyciela posiłkowego za zachowanie oskarżonego, które ułatwiło popełnienie przestępstwa E. K. (1). Wysokość nawiązki jest zbliżona do żądanie pokrzywdzonego lecz uwzględnia fakt, iż oskarżony nie odniósł korzyści z przywłaszczenia samochodu. Sąd odwoławczy uwzględnił także apelację oskarżyciela posiłkowego w zakresie zaostżenia kary i zgodnie z art. 53 § 1 i 2 k.k. dostosował ją do zawinienia oskarżonego mając na uwadze to, że wykonywał zawód policjanta czyli zaufania publicznego a w związku z tym tym bardziej powinien przestrzegać prawa. W pozostałym zakresie apelacja oskarżyciela posiłkowego nie zasługuje na uwzględnienie. Nie jest zasadny zarzut nieprawidłowej kwalifikacji prawnej czynu, który według skarżącego wypełnia znamiona oszustwa z art. 286 § 1 k.k. Przesłpstwo oszustwa polega na doprowadzeniu innej osoby do niekorzystnego rozporządzenia mieniem poprzez wprowadzenie jej w błąd lub wyzyskanie tego błędu. Przy czym osoba pokrzywdzona sama rozporządza mieniem, co nie miało miejsca w tej sprawie. W zakresie podwyższenia kwoty zasądzonej od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego z tytułu poniesionych przez niego wydatków apelacja jest również niezasadna. Oskarżyciel nie wskazał, jakie wydatki zostały pominięte przez sąd I instancji. Porównanie materiałów ze spraw II K 284/ 14 i rozpoznawanej obecnie wskazuje, że w obu tych sprawach karnych oskarżyciel posiłkowy złożył te same rachunki za pomoc prawną udzieloną mu w związku z toczącymi się postępowaniami karnymi. Rachunki te zostały rozliczone w sprawie II K 284/14.

Mając powyższe na uwadze sąd odwoławczy orzekł jak w wyroku. O kosztach orzekł na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i na podstawie § 17 ust. 7 w związku z § 17 ust. 2 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu(Dz. U. z dnia 18 października 2016 r.)